

Dr.sc. Slavko Čandrić¹

PRAVNI OKVIR MEDICINSKI POMOGNUTE OPLODNJE U REPUBLICI HRVATSKOJ U KONTEKSTU ZAŠTITE PRAVA KORISNIKA POSTUPKA

Stručni rad / Professional paper
UDK / UDC: 34.03:618.177-089.8888.11
DOI: 10.51650/ezrvs.18.3-4.5
Primljeno / Received: 23/10/2024
Prihvaćeno / Accepted: 11/12/2024

Problem sa začecem djeteta prirodnim putem sve je više prisutan među populacijom u Republici Hrvatskoj. Zbog toga mnoge osobe traže liječničku pomoć i daju svoj pristanak na provođenje postupka medicinski pomognute oplodnje. S tim je postupkom javnost uglavnom informirana, međutim u nedovoljnoj se mjeri poznaju prava osoba koje sudjeluju u postupcima medicinski pomognute oplodnje, odnosno bračnih, izvanbračnih i drugih poslovno sposobnih osoba koje su sposobne za roditeljsku skrb. Cilj ovog rada je da se one osobe koje zbog neplodnosti ili drugih zdravstvenih razloga ne mogu prirodnim putem začeti, upoznaju sa svojim pravima u postupcima medicinski pomognute oplodnje koji se provode radi željenog začeca, trudnoće i rađanja zdravog djeteta.

Ključne riječi: *medicinski pomognuta oplodnja; reproduktivna prava; zaštita prava pacijenata; pravno i psihološko savjetovanje; informirani pristanak.*

1. Uvod

Sve veći broj osoba u Republici Hrvatskoj ima problema sa začecem djeteta prirodnim putem. Zbog toga se bračni, izvanbračni drugovi i druge poslovno sposobne osobe koje su sposobne za roditeljsku skrb okreću drugim metodama i rješenjima. Razvojem medicinske znanosti i postignućima u biomedicini u velikoj se mjeri doprinijelo tome da osobe koje zbog bezuspješnog ili bezizglednog liječenja neplodnosti, izbjegavanja prijenosa teške nasljedne bolesti na dijete kod prirodnog začeca (članak 4. stavak 1. Zakona o medicinski pomognutoj oplodnji,² "Narodne novine", br. 86/12) ili drugih zdravstvenih poteškoća dođu do željenog začeca i trudnoće. Jedna od glavnih metoda koja u tu svrhu pomaže osobama je postupak medicinski pomognute oplodnje. S tim postupkom javnost je uglavnom upoznata, međutim nedovoljno se zna o zaštiti prava osoba, odnosno pacijenata koji sudjeluju u postupcima medicinski pomognute oplodnje. Stoga, polazišnu osnovu ovog rada čini prikaz ustavnih

¹ Docent; Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet za dentalnu medicinu i zdravstvo, Crkvena ulica 21, 31 000 Osijek, Republika Hrvatska; e-mail: slavko.candric@fdmz.hr

² Dalje u tekstu: ZMPO

odredbi značajnih za zdravstvenu zaštitu osoba koje sudjeluju u tim postupcima. Poseban naglasak stavljen je na nacionalne propise kojima se detaljnije uređuje ova problematika i to ponajprije na Zakon o zaštiti prava pacijenata (pročišćeni tekst, "Narodne novine", br. 169/04, 37/08)³ i Zakon o medicinski pomognutoj oplodnji.

2. Pojam medicinski pomognute oplodnje

Postupak medicinski pomognute oplodnje obuhvaća primjenu priznatih suvremenih biomedicinskih postignuća kojima se omogućava spajanje muške i ženske spolne stanice radi postizanja trudnoće i porođaja, na način koji je drugačiji od snošaja (članak 5. točka 1. ZMPO-a). Do provedbe postupka medicinski pomognute oplodnje dolazi nakon prethodno obavljenog bezuspješnog ili bezizglednog liječenja neplodnosti, te radi izbjegavanja prijenosa teške nasljedne bolesti na dijete kod prirodnog začeća (članak 4. stavak 1. ZMPO-a).

Postupak medicinski pomognute oplodnje provodi se radi začeća, trudnoće i rađanja zdravog djeteta pri čemu se posebna skrb posvećuje zdravlju žene i dobrobiti potomstva (članak 3. stavak 2. ZMPO-a). Odabir pojedine metode za liječenje neplodnosti mora biti u skladu sa smjernicama Hrvatskog društva za ginekološku i humanu reprodukciju Hrvatskog liječničkog zbora (članak 6. stavak 3. ZMPO-a). O tome koji će se postupak medicinski pomognute oplodnje primijeniti zajedno s liječnikom specijalistom ginekologije i opstetricije, odnosno subspecijalistom iz humane reprodukcije (članak 6. stavak 2. ZMPO-a)⁴ odlučuje bračni (izvanbračni) drug ili druga poslovno sposobna i punoljetna žena koja nije u takvoj zajednici, ali koja je s obzirom na svoje zdravstveno stanje i dob sposobna za roditeljsku skrb (članak 10. stavak 2. ZMPO-a).⁵

3. Ustavna zaštita korisnika postupka medicinski pomognute oplodnje

Zakon o medicinski pomognutoj oplodnji te drugi pravni akti kojima se uređuju ti postupci moraju biti u skladu s europskom regulativom i Ustavom Republike Hrvatske (članak 5. Ustava Republike Hrvatske – pročišćeni tekst, "Narodne novine", br. 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14).⁶ U kontekstu ostvarenja prava na medicinski pomognutu oplodnju osobito je značajna ustavna odredba kojom se svakom, pod istim uvjetima jamči pravo na zdravstvenu zaštitu (članak 59. Ustava). Pojam zdravstvene zaštite obuhvaća sustav mjera i aktivnosti za očuvanje i unaprjeđenje zdravlja te među ostalim i pravodobnog liječenja (članak 4. Zakona o zdravstvenoj zaštiti). Jednostavnije rečeno, svaka osoba ima pravo na zdravstvenu zaštitu i mogućnost ostvarenja najviše moguće razine zdravlja (članak 5. stavak 1. ZOZZ-a). Iz navedenog jasno proizlazi da zbog

---

³ Dalje u tekstu: ZOZPP

⁴ Liječnici, odnosno specijalisti imaju se pravo pozvati na priziv savjesti zbog svojih etičkih, vjerskih ili moralnih svjetonazora te mogu odbiti provođenje postupka medicinski pomognute oplodnje ili sudjelovanje u tom postupku (članak 44. ZMPO-a).

⁵ Također vidi: Korać Graovac, A. (2024). "Pravno uređenje medicinski pomognute oplodnje i njezin utjecaj na obitelj. Glasnik Hrvatskog katoličkog liječničkog društva, vol. 34(2), str. 134.

⁶ Dalje u tekstu: Ustav. ZMPO je također usklađen s europskom regulativom – Uredba (EU) 2024/1938 Europskog parlamenta i vijeća od 13. lipnja 2024. o standardima kvalitete i sigurnosti za tvari ljudskog podrijetla namijenjene primjeni kod ljudi i stavljanju izvan snage direktiva 2002/98/EZ i 2004/23/EZ.

neploidnosti ili drugih medicinskih razloga te osobe imaju Ustavom zajamčeno pravo na adekvatnu zdravstvenu zaštitu, odnosno skrb u cilju poboljšanja njihova zdravstvenog stanja radi ostvarenja željenog začeća, trudnoće i rađanja zdravog djeteta. Ustavna regulativa kojom se svakom jamči štovanje, pravna zaštita osobnog i obiteljskog života, ugleda, časti i dostojanstva (članak 35. Ustava)⁷ osobito je važna ako se u obzir uzme zaštita dostojanstva i privatnost osoba koje sudjeluju u postupcima medicinski pomognute oplodnje (članak 3. stavak 1. ZMPO-a).

Ustavom se strogo štiti sigurnost i tajnost osobnih podataka te se zabranjuje njihovo korištenje ako je njihovo prikupljanje suprotno svrsi (postupci medicinski pomognute oplodnje) radi koje se ti podaci prikupljaju (članak 37. stavak 3. ZMPO-a). Bez privole ispitanika, odnosno pacijenta osobni se podaci mogu prikupljati, koristiti i obrađivati samo uz uvjete predviđene zakonom kojim se uređuje zaštita osobnih podataka (članak 37. stavak 1. Ustava). Takva odredba proizlazi iz prava nepovredivosti čovjekove osobnosti (članak 22. stavak 1. Ustava), a koja potpadaju pod jedno od temeljnih ustavnih vrednota Republike Hrvatske, a to je poštivanje prava čovjeka (članak 3. Ustava).

4. Posebna prava pacijenata u postupcima medicinski pomognute oplodnje

Pacijentom se smatra svaka bolesna ili zdrava osoba koja zatraži ili joj se pruža određena skrb u cilju očuvanja i unaprjeđenja zdravlja, sprječavanja bolesti, liječenja, njege i rehabilitacije (članak 1. stavak 2. ZOZPP-a).⁸ Prema tome, status pacijenta također stječe i ona osoba koja prirodnim putem nije mogla začeti, a prethodno je bezuspješno liječila neplodnost radi čega se odlučila na postupak medicinski pomognute oplodnje te radi izbjegavanja prijenosa teške nasljedne bolesti na dijete kod prirodnog začeća (članak 4. stavak 1. ZMPO-a). Korisnici postupka ostvaruju pravo na kvalitetnu i kontinuiranu zdravstvenu zaštitu u skladu s priznatim stručnim standardima i etičkim načelima (članak 2. ZOZPP-a). Zaštita prava pacijenata koji sudjeluju u postupcima medicinski pomognute oplodnje proizlazi iz načela dostupnosti i humanosti (članak 3. ZOZPP-a). Načelo dostupnosti stavlja odgovornost na državu da svim građanima, pod jednakim uvjetima osigura provođenje postupka medicinski pomognute oplodnje (članak 5. ZOZPP-a). Načelo humanosti podrazumijeva pravo osobe da je se poštuje kao ljudsko biće (fizički i mentalni integritet), te da se poštuje njeno pravo na privatnost (članak 4. ZOZPP-a).⁹ Pacijent ima pravo na povjerljivost i zaštitu osobnih zdravstvenih podataka uključujući podatke iz postupka medicinski pomognute oplodnje. Sve osobe koje su uključene u postupak imaju obvezu čuvanja svih osobnih i zdravstvenih podataka žena, muškaraca i djece koja su začeta u postupku medicinski pomognute oplodnje (profesionalna tajna)

⁷ Također vidi: Kožina, K. (2018). Zaštita dostojanstva: postoji li eugenika u Republici Hrvatskoj u postupku medicinski pomognute oplodnje? *Jahr*, 9 (2), str. 226.

⁸ Također vidi: Osoba u postupku MPO – Članak 4. stavak 1. ZMPO-a.

⁹ Pri pregledu, odnosno liječenju, a naročito prilikom pružanja osobne njege pacijent ima pravo na uvjete koji osiguravaju njegovu privatnost (članak 28. ZOZPP-a). Člankom 8.1. (Europske) Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda također je uređeno poštovanje privatnog i obiteljskog života, kao i člankom 1. Konvencije o zaštiti ljudskih prava i dostojanstva ljudskog bića u pogledu primjene biologije i medicine: Konvencija o ljudskim pravima i biomedicini; Dodatni protokol uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i dostojanstva ljudskog bića u pogledu primjene biologije i medicine o zabrani kloniranja ljudskih bića i Dodatni protokol uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i dostojanstva ljudskog bića u pogledu primjene biologije i medicine u svezi presađivanja organa i tkiva ljudskog porijekla.

(članak 45. stavak 1. ZMPO-a). Novčanom kaznom od 1.327,00 EUR do 6.636,00 EUR (određeno sukladno fiksnom tečaju konverzije između kune i eura), kazniti će se za prekršaj zdravstvena ustanova koja pacijentu povrijedi pravo na povjerljivost podataka (članak 41. stavak 1. točka 8. ZOZPP-a) ili uskraćuje pacijentovo pravo na privatnost (članak 41. stavak 1. točka 11. ZOZPP-a).

Pacijent ima pravo prihvatiti ili odbiti pojedini dijagnostički (terapijski) postupak, odnosno postupak medicinski pomognute oplodnje (članak 6. ZOZPP-a).¹⁰ Potpisivanjem suglasnosti pacijent izražava svoju volju, odnosno prihvaća provođenje postupka (članak 16. stavak 2. stavak 2. ZOZPP-a).

Korisnici (pacijenti) medicinski pomognute oplodnje moraju u potpunosti biti informirani, odnosno obaviješteni o svim pojedinostima tog postupka. Prije svega, pacijent treba biti upoznat o svom cjelokupnom zdravstvenom stanju, medicinskoj procjeni očekivanih rezultata i ishoda postupka medicinski pomognute oplodnje, preporučenim pregledima i planiranim datumima u kojima se oni trebaju obaviti, mogućim zamjenama, odnosno drugim vrstama postupaka, alternativama preporučenom postupku, tijeku postupka, preporučenom načinu života, te u konačnici o prednostima i potencijalnim rizicima kojima se osoba izlaže u postupku medicinski pomognute oplodnje (članak 8. ZOZPP-a).¹¹ Navedeno također uključuje pravo na obavještanje o potencijalnim mogućnostima prirodnog planiranja obitelji, načinima i vrstama liječenja neplodnosti te drugim mogućnostima ostvarenja roditeljstva kao što je primjerice posvojenjem (članak 12. stavak 1. ZMPO-a).

Liječnik, magistar biologije ili drugi ovlašteni zdravstveni radnik prije postupka medicinski pomognute oplodnje o navedenom ima obvezu obavijestiti sve korisnike postupka, odnosno bračne, izvanbračne drugove te druge poslovno sposobne žene koje su s obzirom na svoje cjelokupno zdravstveno stanje sposobne za roditeljsku skrb (članak 12. stavak 2. ZMPO-a). Novčanom kaznom od 1.327,00 EUR do 6.636,00 EUR kazniti će se za prekršaj zdravstvena ustanova koja pacijentu uskrati pravo na obaviještenost, pravo na prihvaćanje ili odbijanje određenog dijagnostičkog odnosno terapijskog postupka (članak 41. stavak 1. točka 3. ZOZPP-a),¹² a novčanom kaznom od 663,61 EUR do 1.327,00 EUR kazniti će se pojedini zdravstveni radnik ako pacijentu na osobni zahtjev uskrati pravo na drugo stručno mišljenje (članak 42. stavak 1. točka 2. ZOZPP-a). Naime, osoba kojoj je zbog neplodnosti ili kakvih drugih medicinskih razloga otežano prirodno začeće ima pravo zatražiti drugo stručno mišljenje o svome zdravstvenom stanju (članak 10. stavak 1. ZOZPP-a). Naposlijetku, pacijent ima pravo na cjelokupnu medicinsku dokumentaciju (članak 23. stavak 1. ZOZPP-a). Novčanom kaznom od 1.327,00 EUR do 6.636,00 EUR, kazniti će se za prekršaj ona zdravstvena ustanova koja pacijentu uskrati uvid u medicinsku dokumentaciju (članak 41. stavak 1. točka 7. ZOZPP-a). Osoba koja je začeta i rođena uz primjenu postupka medicinski pomognute oplodnje pod uvjetom da je navršila 18. godinu života ima pravo dobiti na uvid podatke o začeću, biološkom podrijetlu, identitetu darivatelja sjemene stanice, darivateljice

¹⁰ Također vidi: Članak 16. stavak 1. ZOZPP-a.

¹¹ Tijekom pružanja zdravstvene zaštite, nakon svakog pregleda i zahvata, pacijent ima pravo na obaviještenost o uspjehu, odnosno, neuspjehu i rezultatu pregleda ili zahvata kao i o razlozima za eventualnu različitost tih rezultata od očekivanih (članak 11. ZOZPP-a). Pacijent ima pravo biti upoznat s imenima te specijalizacijom osoba koje mu izravno pružaju zdravstvenu zaštitu (članak 12. ZOZPP-a).

¹² Također vidi: Alinčić, M. (2006). Medicinski pomognuta oplodnja i obiteljskopравни sukobi interesa. Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, Vol. 56(4), str. 884.

jajne stanice ili darovanom zametku (članak 15. stavak 1. ZMPO-a). Osim toga, postoji obveza roditelja da osobu začetu uz pomoć medicinski pomognute oplodnje do njene 18. godine života obavijeste da je začeta uz primjenu tog postupka (članak 15. stavak 2. ZMPO-a).

5. Ostvarenje prava na medicinski pomognutu oplodnju

Poslovno sposoban muškarac i žena koji su u braku ili izvanbračnoj zajednici, a čije je dosadašnje liječenje neplodnosti bilo bezuspješno, te koji su s obzirom na životne i zdravstvene okolnosti sposobni za roditeljsku skrb ostvaruju pravo na medicinski pomognutu oplodnju (članak 10. stavak 1. i 2. ZMPO-a).¹³ Isto pravo ostvaruje žena kod koje je konstatirana bezizglednost drugih oblika liječenja (članak 10. stavak 6. ZMPO-a).

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje pokriva troškove za postupke medicinski pomognute oplodnje u pravilu za žene do navršene 42. godine života. Liječnik na temelju procjene zdravstvenog stanja pacijenta, može dozvoliti provođenje medicinski pomognute oplodnje i ženama nakon navršene 42. godine života (članak 10. stavak 4. ZMPO-a). Preciznije rečeno, o tome odlučuje liječnik specijalist ginekologije i opstetricije s užom specijalizacijom iz humane reprodukcije na osnovi testova pričuve jajnika te upozorava na potencijalne rezultate liječenja, rizike liječenja i trudnoće, kao i rizike za dijete one žene čiji su testovi pričuve jajnika nezadovoljavajući (članak 10. stavak 7. ZMPO-a). Liječenje neplodnosti na teret Hrvatskog zavoda obuhvaća četiri pokušaja intrauterine inseminacije (IUI) te šest pokušaja izvantjelesne oplodnje (IVF), uz obvezu da dva pokušaja budu u prirodnome ciklusu (članak 10. stavak 5. točka 1. i 2. ZMPO-a).¹⁴

6. Pravno i psihološko savjetovanje te pristanak na postupak medicinski pomognute oplodnje

Bračnim, odnosno izvanbračnim drugovima može se omogućiti psihološko ili psihoterapijsko savjetovanje prije početka postupka homologne oplodnje (članak 13. stavak 1. ZMPO-a).¹⁵ Dakle, ne postoji obveza, dok primjerice u postupcima heterologne oplodnje postoji obveza pravnog, psihološkog ili psihoterapijskog savjetovanja (članak 13. stavak 2. ZMPO-a).¹⁶ U tom slučaju ako se postupak medicinski pomognute oplodnje obavi bez savjetovanja kaznit će se novčanom kaznom pravna osoba od 9.290,00 EUR do 33.180,70 EUR (članak 56. stavak 1. točka 4. ZMPO-a).

Magistar psihologije ili liječnik specijalist psihijatar dužan je upoznati korisnike postupka heterologne medicinski pomognute oplodnje o eventualnim psihičkim posljedicama postupka i o tome izdati pisanu potvrdu (članak 13. stavak 3. ZMPO-a). S druge strane, magistar prava također je obavezan izdati potvrdu nakon što te iste korisnike upozna s pravnim

¹³ Također vidi: Članak 10. stavak 3. ZMPO-a.

¹⁴ Osim ta dva postoje i druge vrste medicinski pomognute oplodnje – intracitoplazmatska mikroinjekcija spermija (ICSI), zamrzavanje i odmrzavanje spolnih stanica, spolnih tkiva i zametaka, prijenos spolnih stanica ili zametaka u jajovod i preimplantacijska genetska dijagnostika (članak 9. stavak 1. točka 3., 4., 5., i 6.).

¹⁵ Također vidi: Jurin Bakotić, V. i Miškić, J. (2022). Zakonodavni okvir medicinski pomognute oplodnje u Republici Hrvatskoj, Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku, Vol. 16(3-4), str. 156.

¹⁶ Također vidi: Jurin Bakotić, V. i Miškić, J. (2022). Zakonodavni okvir medicinski pomognute oplodnje u Republici Hrvatskoj, Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku, Vol. 16(3-4), str. 157.

značenjem pristanka na postupak medicinski pomognute oplodnje, obiteljskopравnim učincima te pravu djeteta da sazna da je začeto u postupku medicinski pomognute oplodnje i tko su mu biološki roditelji (članak 13. stavak 4. ZMPO-a).

Kako bi se postupak medicinski pomognute oplodnje mogao provoditi nužno je da su ispunjene sve zakonske pretpostavke. Osnovno pravilo jest da su bračni, izvanbračni drugovi ili druge poslovno sposobne osobe koja su prema svim okolnostima sposobne za roditeljsku skrb prije provedbe postupka obaviještene o svim pojedinostima te da postoji slobodan i dobrovoljan pristanak korisnika (članak 14. stavak 1. ZMPO-a).¹⁷ Naime, za svaki postupak medicinski pomognute oplodnje se daje ovjereni pristanak (članak 14. stavak 2. ZMPO-a). Zakonodavac je predvidio obvezu liječnika da prije unosa sjemenih stanica, jajnih stanica ili zametaka provjeri je li taj pristanak osoba možda povukla (članak 14. stavak 6. ZMPO-a).

Osobe koje ostvaruju sve preduvjete za sudjelovanje u postupcima medicinski pomognute oplodnje mogu odustati od postupka te izjavom o povlačenju povući svoj pristanak sve dok zameci, jajne stanice ili sjemene stanice nisu uneseni u tijelo žene (članak 14. stavak 3. ZMPO-a). Ako dođe do povlačenja pristanka, spolne stanice se uništavaju, dok se zametak pohranjuje u svrhu darivanja korisniku prava na medicinski pomognutu oplodnju (članak 14. stavak 4. ZMPO-a).

7. Zaključak

Bračni, izvanbračni drugovi i druge poslovno sposobne osobe koje su sposobne za roditeljsku skrb ostvaruju višestruku pravnu zaštitu u postupcima medicinski pomognute oplodnje. Ustavnim se odredbama svakoj osobi pod istim uvjetima jamči pravo na zdravstvenu zaštitu, što uključuje mjere i aktivnosti radi očuvanja i unaprjeđenja zdravlja. U kontekstu ovog rada u prvom redu misli se na one osobe koje zbog bezuspješnog ili bezizglednog liječenja neplodnosti, izbjegavanja prijenosa teške nasljedne bolesti na dijete kod prirodnog začeća ili drugih zdravstvenih poteškoća ostvaruju pravo na daljnju zdravstvenu zaštitu, odnosno skrb primjenom odgovarajuće medicinske metode radi postizanja željenog začeća, trudnoće i rađanja zdravog djeteta. Korisnici postupka također ostvaruju pravo na ustavnu zaštitu osobnih i zdravstvenih podataka, dostojanstva te ugleda i časti.

Nacionalnim se propisima jamči provođenje načela humanosti i dostupnosti te su pod jednakim uvjetima svakoj osobi pristupačni postupci medicinski pomognute oplodnje u za to predviđenim zdravstvenim ustanovama. Pacijent može prihvatiti ili odbiti provođenje postupka medicinski pomognute oplodnje. Također, pacijent ima pravo biti obaviješten o svom cjelokupnom zdravstvenom stanju, te medicinskoj procjeni, rezultatima i ishodu samog postupka. Do provođenja postupka može doći tek nakon što je liječnik prethodno provjerio i potvrdio da ne postoji izjava o povlačenju pristanka te nakon što se konstatira da uz sve zakonske preduvjete postoji ovjereni pristanak osobe za sudjelovanjem u postupku medicinski pomognute oplodnje.

Zakonodavac je ostavio mogućnost liječnicima da samostalno procjene i odluče hoće li dopustiti ženama starijima od četrdeset i dvije godine života upuštanje u postupak medicinski

¹⁷ Obrazac pristanka korisnika prava na medicinski pomognutu oplodnju propisan je u Pravilniku o načinu davanja pristanka korisnika prava na medicinski pomognutu oplodnju za provođenje postupaka medicinski pomognute oplodnje ("Narodne novine", br. 70-1399/13).

pomognute oplodnje. U postupcima heterologne oplodnje postoji obveza pravnog, psihološkog ili psihoterapijskog savjetovanja, dok kod postupaka homologne oplodnje ne postoji ta obveza, već se osobama prije početka postupka, ako za to postoji potreba, može omogućiti psihološko ili psihoterapijsko savjetovanje.

Prikazana pravna zaštita osoba u postupcima medicinski pomognute oplodnje u ovome radu može poslužiti kao putokaz onima koji zbog različitih zdravstvenih poteškoća ulaze u taj postupak radi začeca djeteta i ostvarenja željene trudnoće.

LITERATURA

1. Alinčić, M. (2006). Medicinski pomognuta oplodnja i obiteljskopравни sukobi interesa. *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, Vol. 56 (4), str. 883-910.
2. Direktiva 2004/23/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 31. ožujka 2004. o određivanju standarda kvalitete i sigurnosti za postupke darivanja, nabave, testiranja, obrade, čuvanja, skladištenja i raspodjele tkiva i stanica ljudskog podrijetla (SL, L 102, 7.4.2004.)
3. Direktiva Komisije 2006/17/EZ od 8. veljače 2006. kojom se primjenjuje Direktiva 2004/23/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća o određenim tehničkim zahtjevima kod darivanja, pribavljanja i testiranja tkiva i stanica ljudskog podrijetla (SL, L 38, 9.2.2006.)
4. Direktiva Komisije 2006/86/EZ od 24. listopada 2006. kojom se provodi Direktiva 2004/23/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća s obzirom na zahtjeve za praćenjem, prijavu ozbiljnih neželjenih reakcija i pojava te određene tehničke zahtjeve vezane uz označavanje, obradu, čuvanje, skladištenje i raspodjelu tkiva i stanica ljudskog podrijetla (SL, L 294, 25.10.2006.)
5. (Europska) Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda – pročišćeni tekst, MU 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06, 2/10, 13/17.
6. Jurin Bakotić, V. i Miškić, J. (2022). Zakonodavni okvir medicinski pomognute oplodnje u Republici Hrvatskoj. *Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku*, Vol. 16(3-4), str. 153-174.
7. Konvencija o zaštiti ljudskih prava i dostojanstva ljudskog bića u pogledu primjene biologije i medicine: Konvencija o ljudskim pravima i biomedicini; Dodatni protokol uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i dostojanstva ljudskog bića u pogledu primjene biologije i medicine o zabrani kloniranja ljudskih bića i Dodatni protokol uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i dostojanstva ljudskog bića u pogledu primjene biologije i medicine u svezi presađivanja organa i tkiva ljudskog porijekla, "Narodne novine", br. 13/2003.
8. Korać Graovac, A. (2024). Pravno uređenje medicinski pomognute oplodnje i njezin utjecaj na obitelj. *Glasnik Hrvatskog katoličkog liječničkog društva*, Vol. 34(2), str. 133-138.
9. Kožina, K. (2018). Zaštita dostojanstva: postoji li eugenika u Republici Hrvatskoj u postupku medicinski pomognute oplodnje?. *Jahr*, Vol. 9(2), str. 223-233.
10. Pravilnik o načinu davanja pristanka korisnika prava na medicinski pomognutu oplodnju za provođenje postupaka medicinski pomognute oplodnje, "Narodne novine", br. 70-1399/13.
11. Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ, (SL, EU L119, 25.5.2018.)

12. Ustav Republike Hrvatske – pročišćeni tekst, "Narodne novine", br. 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14.
13. Zakon o medicinski pomognutoj oplodnji, "Narodne novine", br. 86/12.
14. Zakon o zaštiti prava pacijenata – pročišćeni tekst, "Narodne novine", br. 169/04, 37/08.
15. Zakon o zdravstvenoj zaštiti, "Narodne novine", br. 100/18, 125/19, 147/20, 119/22, 156/22, 33/23, 36/24.

Summary

The Legal Framework Of Medically Assisted Reproduction In The Republic Of Croatia In The Context Of Protecting The Rights Of The Participants Of The Procedure

The challenge of conceiving a child naturally is becoming increasingly prevalent among the population of the Republic of Croatia. As a result, many individuals turn to medical professionals and consent to undergoing procedures for medically assisted reproduction. Although the public is generally familiar with these procedures, there is limited awareness regarding the rights of individuals participating in medically assisted reproduction processes, including married, cohabiting, and other legally capable individuals who are eligible for parental care. The aim of this paper is to inform individuals who due to infertility or other medical conditions are unable to conceive naturally about their rights during medically assisted reproduction procedures, carried out with the goal of achieving desired conception, pregnancy, and the birth of a healthy child.

Keywords: *medically assisted reproduction; reproductive rights; protection of patients' rights; legal and psychological counseling; informed consent.*

